

ĐINH PHI HỒ - VÕ VĂN NHỊ - TRẦN PHƯỚC

NGHIÊN CỨU ĐỊNH LƯỢNG

TRONG KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN

RY

SÁCH KÈM

CD

9

NHÀ XUẤT BẢN TÀI CHÍNH

LỜI GIỚI THIỆU

PGS.TS. Đinh Phi Hổ, PGS.TS. Võ Văn Nhị và PGS.TS. Trần Phước, các tác giả cuốn sách này, là những người có kinh nghiệm lâu năm trong giảng dạy và nghiên cứu những vấn đề kinh tế, kế toán và kiểm toán. Các tác giả đã có nhiều sách, bài báo được công bố trên các tạp chí trong và ngoài nước liên quan đến những chủ đề trên. Trong những năm gần đây, để nâng cao chất lượng nghiên cứu và công bố khoa học theo thông lệ quốc tế, các chương trình đào tạo sau đại học đòi hỏi học viên quan tâm nhiều hơn đến phương pháp nghiên cứu khoa học và chất lượng của luận án (luận văn Thạc sĩ và luận án Tiến sĩ) tốt nghiệp. Trong thực tiễn ở Việt Nam, khi viết luận án và báo cáo nghiên cứu, mặc dù có sự nỗ lực rất lớn, nhiều học viên, nghiên cứu sinh và nhà nghiên cứu vẫn cảm thấy bối rối và gặp nhiều khó khăn trong việc vận dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học, nhất là áp dụng các công cụ phân tích thống kê và kinh tế lượng vào nghiên cứu. Chính vì thế, kết quả nghiên cứu chưa đáp ứng chuẩn mực khoa học cũng như chưa vận dụng và thể hiện kết quả nghiên cứu một cách khoa học.

Từ kinh nghiệm qua nhiều năm tích lũy, cũng như qua việc tham khảo các tài liệu quốc tế và các kết quả nghiên cứu thực nghiệm gần đây tại Việt Nam, các tác giả đã đúc kết các vấn đề để hình thành cuốn sách chuyên khảo có tựa là *Nghiên cứu định lượng trong kế toán – kiểm toán*. Trong tác phẩm này, bạn đọc sẽ hiểu rõ bản chất của các nguyên tắc thống kê, kinh tế lượng và ứng dụng vào trong lĩnh vực kế toán – kiểm toán, biết cách sử dụng các kiểm định thống kê, mô hình kinh tế lượng và kỹ năng khi sử dụng công cụ phân tích trong nghiên cứu, nhất là việc sử dụng phần mềm SPSS, EVIEWS và AMOS trong phân tích.

Tại Việt Nam, chưa có nhiều sách viết về ứng dụng thống kê và kinh tế lượng trong lĩnh vực kế toán và kiểm toán. Có thể nói đây là cuốn sách

đầu tiên viết theo cách tiếp cận mới trong ứng dụng: (i) Không đi sâu vào chứng minh thống kê, kinh tế lượng mà là làm rõ các nguyên lý, nguyên tắc thống kê – kinh tế lượng nhằm sử dụng chúng vào ứng dụng trong thực tiễn nghiên cứu, đặc biệt là có nguồn trích dẫn rõ ràng, tin cậy; (ii) Mỗi chương được thể hiện kết hợp: lý thuyết, tình huống ứng dụng với dữ liệu thực tiễn trong lĩnh vực kế toán – kiểm toán và gợi ý đáp án; (iii) Xuyên suốt cuốn sách hướng dẫn sử dụng 3 phần mềm (SPSS; EVIEWS và AMOS) với hướng dẫn rõ ràng, bạn đọc có thể tự chính mình áp dụng.

Cách tổ chức, bố trí cấu trúc các chương mục của cuốn sách với trình tự logic chặt chẽ vừa mang tính hàn lâm, vừa mang tính thực tiễn. Nội dung cuốn sách vừa thể hiện những vấn đề cơ bản, nền tảng của phương pháp thống kê, kinh tế lượng vừa thể hiện tính triết lý khoa học và các khả năng ứng dụng thực tiễn của các phương pháp nghiên cứu hiện đại. Với sự mới mẻ, chặt chẽ về cách bố cục và tư duy sáng tạo, tôi cho rằng cuốn sách *Nghiên cứu định lượng trong kế toán – kiểm toán* sẽ rất hữu ích không chỉ cho học viên cao học, nghiên cứu sinh, mà còn là tài liệu tham khảo rất tốt cho các nhà nghiên cứu, và những bạn đọc có quan tâm đến nghiên cứu kế toán – kiểm toán.

Các trường Đại học ở Việt Nam đang thực hiện nhiều giải pháp để nâng cao chất lượng luận văn thạc sĩ, luận án tiến sĩ và đề tài nghiên cứu khoa học với mục tiêu tiếp cận chất lượng luận văn, luận án, công bố quốc tế ngang tầm các trường đại học tiên tiến trong khu vực và trên thế giới; vì vậy rất cần có nhiều công trình nghiên cứu về phương pháp nghiên cứu định lượng và định tính mà tài liệu này là một minh chứng.

Với những nội dung và ý nghĩa nêu trên, tôi xin trân trọng giới thiệu đến bạn đọc quyển sách này.

Thành phố Đà Nẵng, 17 tháng 07 năm 2018

PGS.TS. Trần Đình Khôi Nguyên

MỤC LỤC

PREFACE	xi
LỜI GIỚI THIỆU	xv
LỜI NÓI ĐẦU	xvii
LỜI CẢM ƠN	xxi
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN	1
1.1 CÁCH TIẾP CẬN NGHIÊN CỨU	2
1.1.1 Suy diễn và quy nạp	2
1.1.2 Định tính, định lượng và hỗn hợp	5
1.2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	9
1.2.1. Nghiên cứu	9
1.2.2. Nghiên cứu kinh tế - kế toán kiểm toán	10
1.2.3. Phương pháp nghiên cứu	11
1.3 ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ LUẬN ÁN NGHIÊN CỨU	15
1.3.1 Các khái niệm	15
1.3.2 Quan hệ giữa đề tài nghiên cứu khoa học và luận án nghiên cứu	16
TÀI LIỆU THAM KHẢO	18
CHƯƠNG 2: ĐIỀU TRA CHỌN MẪU VÀ PHƯƠNG PHÁP CHỌN MẪU	21
2.1 KHÁI NIỆM MẪU	22
2.1.1 Điều tra chọn mẫu	22
2.1.2 Các khái niệm trong chọn mẫu	23
2.2 XÁC ĐỊNH CỠ MẪU	24

2.2.1	Xác định cỡ mẫu cho ước lượng tổng thể	24
2.2.2	Cỡ mẫu tùy thuộc vào phương pháp sử dụng để phân tích trong nghiên cứu	26
2.3	PHƯƠNG PHÁP CHỌN MẪU	28
2.3.1	Chọn mẫu xác suất / chọn mẫu ngẫu nhiên	29
2.3.2	Chọn mẫu phi xác suất / phi ngẫu nhiên	31
2.4	CÁC TÌNH HUỐNG	32
2.4.1	Tình huống 1: Nghiên cứu đặc điểm DNNVV ở TP.HCM, Vũng Tàu – Bà Rịa và Bình Dương	32
2.4.2	Tình huống 2: Nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả sản xuất – kinh doanh của DNNVV ở TP.HCM	33
2.4.3	Tình huống 3: Nghiên cứu sự hài lòng của DN FDI đối với chất lượng dịch vụ hỗ trợ thuế tại Cục thuế TP. HCM	33
	TÀI LIỆU THAM KHẢO	34
	PHỤ LỤC: ĐÁP ÁN TÌNH HUỐNG	35
	CHƯƠNG 3: KIỂM ĐỊNH GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU	37
3.1	MỘT SỐ KHÁI NIỆM	38
3.1.1	Tham số	38
3.1.2	Biến số	38
3.1.3	Thang đo	39
3.2	KIỂM ĐỊNH GIẢ THUYẾT	41
3.2.1	Ý nghĩa	41
3.2.2	Khái niệm về giả thuyết	41
3.2.3	Nguyên tắc kiểm định	43
3.3	KIỂM ĐỊNH CHI BÌNH PHƯƠNG	47
3.3.1	Mô hình ứng dụng	47
3.3.2	Phân tích mô hình kiểm định dựa trên chương trình SPSS	48

3.4 KIỂM ĐỊNH t ĐỐI VỚI MẪU ĐỘC LẬP	54
3.4.1 Nguyên tắc	54
3.4.2 Mô hình ứng dụng	54
3.5 PHÂN TÍCH PHƯƠNG SAI MỘT YẾU TỐ	57
3.5.1 Cơ sở lý thuyết	57
3.5.2 Mô hình ứng dụng	58
3.6 TÌNH HUỐNG ỨNG DỤNG	63
3.6.1 Tình huống 1: Khác biệt về tham gia tư vấn của các công ty kiểm toán hoặc hiệp hội kế toán – kiểm toán cho các DNNVV ở TP.HCM	63
3.6.2 Tình huống 2: Sự khác biệt về doanh thu của các loại hình DNKT ở Việt Nam	64
3.6.3 Tình huống 3: Sự khác biệt về vốn và lao động của DNNVV ở Bình Dương năm 2017	65
3.6.4 Tình huống 4: Sự khác biệt về quy mô vốn của DN ở TP.HCM, Bình Dương và Bình Phước	66
TÀI LIỆU THAM KHẢO	67
PHỤ LỤC: ĐÁP ÁN TÌNH HUỐNG	73
CHƯƠNG 4: ỨNG DỤNG MÔ HÌNH HỒI QUY TUYẾN TÍNH	77
4.1 MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU	78
4.1.1 Cơ sở lý thuyết	78
4.1.2 Mô hình hồi quy tuyến tính	79
4.2 SỬ DỤNG SPSS PHÂN TÍCH MÔ HÌNH HỒI QUY TUYẾN	84
4.2.1 Hướng dẫn	84
4.2.2 Hệ thống kiểm định	87
4.2.3 Thảo luận kết quả hồi quy	93
4.3 TÌNH HUỐNG ỨNG DỤNG	95
4.3.1 Tình huống 1:	

Nghiên cứu: Tác động của áp dụng chuẩn mực kế toán đến hiệu quả kinh doanh (KD) của các doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Bình Dương 95

4.3.2 Tình huống 2:

Nghiên cứu: Tác động của hệ thống thông tin kế toán đến mức độ tồn tại sai sót trong báo cáo tài chính (BCTC) của doanh nghiệp nhỏ và vừa tại TP.HCM 97

TÀI LIỆU THAM KHẢO 101

PHỤ LỤC: ĐÁP ÁN TÌNH HUỐNG 108

CHƯƠNG 5: ỨNG DỤNG MÔ HÌNH HỒI QUY BINARY LOGISTIC 111

5.1 MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU 112

5.1.1 Cơ sở lý thuyết 112

5.1.2 Mô hình hồi quy Binary Logistic 113

5.2 SỬ DỤNG SPSS PHÂN TÍCH MÔ HÌNH HỒI QUY BINARY LOGISTIC 117

5.2.1 Hướng dẫn 117

5.2.2 Hệ thống kiểm định 120

5.2.3 Thảo luận kết quả hồi quy 122

5.2.4 Mô hình dự báo 124

5.3 TÌNH HUỐNG ỨNG DỤNG 128

5.3.1 Tình huống 1:

Nghiên cứu: Các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định lựa chọn dịch vụ kế toán của các doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Thành phố Vũng Tàu 128

5.3.2 Tình huống 2:

Nghiên cứu: Các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định áp dụng chuẩn mực kế toán (CMKT) của các doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Đồng Nai 130

TÀI LIỆU THAM KHẢO 132

PHỤ LỤC: ĐÁP ÁN TÌNH HUỐNG 135

CHƯƠNG 6: ỨNG DỤNG MÔ HÌNH HỒI QUY DỮ LIỆU BẢNG	139
6.1 MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU:	140
6.1.1 Cơ sở lý thuyết	140
6.1.2 Mô hình hồi quy dữ liệu bảng	142
6.2 SỬ DỤNG EIEWS PHÂN TÍCH MÔ HÌNH HỒI QUY DỮ LIỆU BẢNG	147
6.2.1 Hướng dẫn	147
6.2.2 Thảo luận kết quả hồi quy	160
6.3 TÌNH HUỐNG ỨNG DỤNG	161
6.3.1 Tình huống 1:	
Nghiên cứu: Tác động của thông tin kế toán đến giá cổ phiếu	161
6.3.2 Tình huống 2:	
Nghiên cứu: Tác động của cấu trúc sở hữu đến quyết định đòn bẩy tài chính của các DN	163
TÀI LIỆU THAM KHẢO	166
PHỤ LỤC: ĐÁP ÁN TÌNH HUỐNG	170
CHƯƠNG 7: ỨNG DỤNG MÔ HÌNH PHÂN TÍCH NHÂN TỐ KHÁM PHÁ	179
7.1 MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU	180
7.1.1 Cơ sở lý thuyết	180
7.1.2 Mô hình phân tích nhân tố khám phá	181
7.2 SỬ DỤNG SPSS PHÂN TÍCH MÔ HÌNH	190
7.2.1 Hướng dẫn thực hiện mô hình phân tích nhân tố	190
7.2.2 Hàm ý chính sách	211
7.3 TÌNH HUỐNG ỨNG DỤNG	213
7.3.1 Tình huống 1:	
Nghiên cứu: Các yếu tố ảnh hưởng tới chất lượng kiểm toán báo cáo tài chính của công ty kiểm toán độc lập Z	213

7.3.2 Tình huống 2:	
Nghiên cứu: Mức độ áp dụng chuẩn mực kế toán (CMKT) tác động đến lợi ích cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV)	218
TÀI LIỆU THAM KHẢO	222
PHỤ LỤC: ĐÁP ÁN TÌNH HUỐNG	227
CHƯƠNG 8: ỨNG DỤNG MÔ HÌNH PHÂN TÍCH CẤU TRÚC TUYẾN TÍNH	233
8.1 MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU	234
8.1.1 Cơ sở lý thuyết	234
8.1.2 Mô hình nghiên cứu	241
8.1.3 Mô hình phân tích cấu trúc tuyến tính	243
8.2 SỬ DỤNG SPSS VÀ AMOS PHÂN TÍCH MÔ HÌNH	251
8.2.1 Hướng dẫn thực hiện	251
8.2.2 Hàm ý quản trị/Chính sách	274
8.3 TÌNH HUỐNG ỨNG DỤNG	275
8.3.1 Tình huống 1:	
Nghiên cứu: Mức độ áp dụng chuẩn mực kế toán (CMKT) tác động đến lợi ích cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV)	275
8.3.2 Tình huống 2:	
Nghiên cứu: Tác động mức độ thuê dịch vụ kiểm toán đến lợi ích của các DNNVV	279
8.3.3 Tình huống 3:	
Nghiên cứu: Sự hài lòng của nhân viên kế toán khi sử dụng hệ thống thông tin kế toán trong điều kiện ứng dụng công nghệ thông tin.	282
TÀI LIỆU THAM KHẢO	287
PHỤ LỤC	292